

FRI-2B.308-1-L-05

**ANONIMOUS SIGNALS AS A COUNTER-CORRUPTION MEASURE AT
THE MINISTRY OF INTERIOR**

Pavlin Iliev

Department of Criminal Law Sciences and Security,

Law Faculty

“Angel Kanchev” University of Ruse

***Abstract:** Recently, corruption is a very modern subject. The Ministry of Interior is the main unit in the investigation of corruption acts, including those carried out by system employees. One of the methods of counteracting corruption, which it handles, is the receipt and processing of anonymous signals on the specially created telephone line, as well as at a designated Internet address. The analysis of the results shows that although the high level of activity of the users and the large number of signals received over the years, the percentage of the confirmed ones, which led to disciplinary sanctions or criminal proceedings against the established perpetrators, is significantly low. In this regard, it is necessary to make appropriate changes to the existing regulation for dealing with alerts, in so far as it concerns the initial processing, evaluation and sending thereof, in cases where the senders have wished to keep the identity confidential.*

***Keywords:** Corruption, telephone line, signals of corruption, counteraction to corruption, disciplinary sanctions, criminal proceedings.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Напоследък корупцията е прекалено модерна тема. Това я прави опасна за научно, а и не само научно изследване. Стремещт към откликване на актуални повици рядко води до добри резултати.

В световен мащаб не съществува принципна недопустимост на анонимните сигнали като начин за участие на обществото в борбата срещу корупцията с цел по-голяма ефективност [1]. Текстът на чл. 13 (2) от Конвенцията на ООН срещу корупцията гласи: "Всяка държава - страна по конвенцията, предприема подходящи мерки, за да гарантира, че съответните антикорупционни органи, посочени в тази конвенция, са известни на обществото, и предоставя достъп до тези органи, когато това е подходящо, с оглед докладване, включително и анонимно, на случаи, които може да се счете, че представляват престъпления по смисъла на тази конвенция" [2]. Прави впечатление, че анонимното докладване и тук е споменато като възможност по изключение, а не като основен способ за набавяне на данни и панацея в борбата с корупцията.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В чл. 45 от Конституцията на Република България се казва, че "гражданите имат право на жалби, предложения и петиции до държавните органи", като според практиката на Конституционния съд тази разпоредба има непосредствено действие.

Преди приемането на Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество [3] въвеждането на анонимни сигнали, според мнозина дава възможност да се развихри „лов на вещици“. Малко преди приемането на закона, експерти по противодействие на корупцията коментират обстоятелството, че и към момента в българската практика се използват анонимни сигнали. Като такава институция е посочена Националната агенция по приходите (НАП) [4], която единствено разглежда анонимни сигнали. Съществуващата практика обаче показва, че от 2003 г. в дирекция "Вътрешна сигурност" на МВР работи такава анонимна телефонна линия и интернет сайт подкрепена със съответната поднормативна база.

По правило всяка администрация има свобода на преценка кога да започне проверка. Към момента няма никаква правна преграда да бъдат получавани анонимни сигнали и да се извършват проверки по тях, а ако данните се потвърдят – да започне официална такава в рамките на правомощията на институцията. Това означава администрацията да поеме отговорност, защото в момента не може да мотивира започването на проверката с анонимния сигнал.

Досегашната съдебна практика за "жалби" до държавни органи, с които се съобщава за извършени престъпления от общ характер, е еднозначна: всеки гражданин е длъжен да съобщава на съответните компетентни органи за евентуално извършено престъпление, като за това съобщаване той не може да носи отговорност, ако при проверката разследващите органи стигнат до извода, че няма извършено престъпление или впоследствие бъде постановена оправдателна присъда от съда.

Какво е положението в МВР?

Това, което имаме в МВР е задължение за администрацията да започне проверка по всеки сигнал, който има формални белези за извършено престъпление или нарушение от страна на служители на МВР.

Според действащата поднормативна база всеки, който разполага с данни за корупционно поведение на лице, работещо в МВР би могло да подаде сигнал в ДВС, включително и анонимно - посочването на име на автора на сигнала не е задължително, важно е да има определени реквизити: името и длъжността на човека, срещу когото е сигналът, място и време на извършване на провинението, описание, позоваване на документи или други източници, включително и на свидетели. Постъпилният сигнал незабавно се регистрира и, ако формално съдържа изброените реквизити, по него задължително се образува предварителна проверка с разпореждане на директора на ДВС, която се извършва в 30-дневен срок. Предварителната проверка трябва да установи дали има достатъчно данни за корупционно поведение или друго неправомерно действие от страна на служител на МВР [5].

Как стои въпросът при нас с т.нар. "имунитет" за подателите на сигнали за корупция. Когато органът, след като е направил проверка, все пак установява, че няма (достатъчно данни за) извършено нарушение. В резултат на това мишената на сигнала би могъл да търси обезщетение от подателя на сигнала затова, че сигналът му не се е обективиран.

В своето решение № 758 от 11.02.2011 г. по гр. д. № 1243 от 2009 г., IV г.о., постановено в производство по чл. 290 ГПК, Върховният касационен съд (ВКС) [5] се занимава с въпроса дали подаването на жалба, чиято проверка не е установила твърдените в жалбата обстоятелства, представлява противоправно поведение и влече след себе си обезщетение за неправомерно увреждане.

Видно от решението на тричленния "Носителят на едно субективно право е свободен да прецени дали и кога да го упражни или въобще да не го упражни". Упражняването на материално и процесуално право поначало е правомерно. Това не изключва възможността за злоупотреба с право. Злоупотребата с право е противоправна, тя е налице, когато правото се упражнява недобросъвестно - за да бъдат увредени права и законни интереси на други (чл. 57, ал.2 от Конституцията), но също и в противоречие с интересите на обществото (чл. 8 ЗЗД) [6]. Отговорността за вреди от злоупотреба с право по своето естество е деликтна. Нейната противоправност се изразява в недобросъвестното упражняване на законно признато право, като доказването на недобросъвестността е в тежест на пострадалия.

С други думи, ако даден сигнал не установи наличието на съответно нарушение, то мишената на сигнала ще трябва да доказва, че същият представлява "недобросъвестно упражняване" на едно по своя характер конституционно гарантирано право.

Въпросът който разглеждам в своят доклад е какъв е коефициентът на полезно действие на анонимните сигнали в МВР.

Анонимната линия в МВР работи от 2003 година във връзка с проект със Скотланд ярд и е на експлоатация в дирекция Инспекторат". Съгласно промяна в закона за МВР от октомври 2013 година анонимната линия за получаване на сигнали в МВР е ситуирана в дирекция "Вътрешна сигурност", поради тази причина и сигналите за 2013 година са само 55 (38 бр. от интернет сайта на МВР и 17 бр. на анонимната телефонна линия). От постъпилите 55 сигнала, 2 не касаят служители на МВР, а 3 не са разглеждани поради липса на конкретни данни.

През 2015 г. в работата по сигналите, постъпващи на АТЛ и интернет страницата на министерството се извършва съгласно действащата нормативна уредба и (отм. от 01.01.2015 г. със заповед № 8121з-1432/25.11.2015 г. на министъра на вътрешните работи) „Правила за организацията на работата по сигнали, получавани на анонимните телефонни линии и интернет страница на МВР“, утвърдени със заповед № 8121з-873/21.11.2014 г. на министъра на вътрешните работи. Чрез АТЛ и интернет страницата на МВР са постъпили общо 863 сигнала, съдържащи предварителни данни за корупционно поведение и неправомерни действия на служители от МВР (като през 2014 г. сигналите са били 730, или увеличение с 15.4%). През периода постъпилите на АТЛ сигнали са 463 броя (199 са били през 2014 г., което е увеличение с 57%) и 400 броя чрез Интернет страницата на МВР (531 са били през 2014 г. или намаление с 24.7%).

През 2016 г. постъпилите сигнали са общо 1082 сигнала, съдържащи предварителни данни за корупционно поведение, извършени престъпления или за други неправомерни действия или бездействия на служители от МВР (като през 2015 г. сигналите са били 863, или увеличение с 25.4% за съответния анализиран период). Най-много сигнали са постъпили през месеците август, март, юни, февруари и април, а най-малко – през декември, ноември, септември и октомври. В сравнение с 2015 г., най-много сигнали са постъпили през месеците юли, август, септември и ноември, а най-малко – през февруари, април, май и януари.

Според съдържанието на изложението, сигналите, постъпили през 2016 г. на ТЛ и интернет страницата за сигнали на МВР се разпределят както следва:

Сигнали, съдържащи данни за корупционни прояви, неправомерни действия и нарушения, извършени от служители на МВР – общо 290 броя (76 на ТЛ и 214 на интернет), като от тях:

- 16 броя за корупционни прояви (6 на ТЛ и 10 на интернет);
- 111 броя за извършени престъпления или други противоправни деяния (13 на ТЛ и 98 на интернет);
- 163 броя за извършени нарушения;

Сигнали, съдържащи обща информация – общо 792 броя, от които - 515 броя с обща информация; 212 броя хаотични и несвързани съобщения и 65 броя с данни за престъпления от общ характер, извършвани от трети лица.

Постъпилите през 2016 г. сигнали, касаещи корупционно поведение на служители на МВР са 16, като през 2015 г. сигналите са били 59, което е намаление със 74.6% в сравнение с настоящия отчетен период.

Или общо 654 сигнала са били изпратени за проверка, по компетентност, за присъединяване или за сведение, от които 523 броя на структури по чл. 37 от ЗМВР и 131 броя на структурни звена на ДВС. За сравнение, през 2015 г. на структури по чл. 37 от ЗМВР, в т.ч. и структурни звена на ДВС, са били изпратени 584 сигнала за проверка, по компетентност, за присъединяване към предишни материали или за сведение, което е увеличение с 12% с настоящия отчетен период.

- 34 броя изпратени по компетентност на органи и организации извън МВР, като през 2015 г. са били изпратени 22 сигнала, което е увеличение с 54.5% с настоящия отчетен период.

- 394 броя сигнали са приложени КД/архив или не се разглеждат, тъй като в тях не се съдържат конкретни данни за извършване на проверка или изпращането им на компетентна структура в или извън МВР, като за сравнение през 2015 г. сигналите КД са били общо 257 броя, или увеличение с 53.3%. От тях 246 броя са сигналите, получени чрез телефонните линии и 148 са сигналите, получени чрез интернет страницата на МВР.

От общия брой постъпили сигнали, 461 броя или 42.6% са анонимни (203 от ТЛ и 258 от интернет). За сравнение, през 2015 г. анонимните сигнали са били 344 броя, което е увеличение с 34% с настоящия отчетен период.

По изложените данни в получените сигнали, срещу конкретни служители на МВР или с общи данни срещу служители по линии на работа в структурите на МВР, през периода на 2016 г. са постъпили общо 595 сигнали, като за сравнение през 2015 г. тези сигнали са били 379, което е увеличение с 57%. Сигналите са били общо срещу 287 служители на МВР, от които 249 на изпълнителски длъжности и 57 на ръководни длъжности в структурни звена и служби на МВР.

През 2017 година в ДВС с анонимни сигнали е работено въз основа на „Правилата за организацията на работа по получаване и първоначално обработване на сигнали, постъпили на телефонните линии и интернет страницата за сигнали на МВР“ (Правилата), утвърдени със заповед № 8121з-34/18.01.2016 г. и в изпълнение на функционалните компетентности. При извършен анализ на постъпилите за периода 01.01. – 31.12.2017 г. сигнали чрез телефонните линии (ТЛ) и интернет (ИНТ) страницата за сигнали на МВР, съдържащи данни за извършени престъпления, корупционно поведение, злоупотреби с власт или други незаконосъобразни и нецелесъобразни действия или бездействия на служители на МВР.

През 2017 г. чрез ТЛ и ИНТ страницата за сигнали на МВР са постъпили общо 1542 сигнала, съдържащи предварителни данни за корупционно поведение, извършени престъпления или за други неправомерни действия или бездействия на служители от МВР (като през 2016 г. сигналите са били 1082, или увеличението е с 42.5% през настоящия отчетен период).

От общия брой сигнали, 1171 сигнала са постъпили на ТЛ (551 са били сигналите през 2016 г., което е увеличение на броя на сигналите с близо два пъти) и 371 сигнала на ИНТ (531 са били през 2016 г., което е намаление с 30.1% през настоящия отчетен период).

Най-много сигнали са постъпили през месеците февруари, март, юли и ноември, а най-малко – през януари, септември, декември и август.

В сравнение с 2016 г., най-много сигнали са постъпили през месеците август, март, юни, а най-малко – през декември, ноември и януари.

От общия брой сигнали през 2017 г., през първото шестмесечие на годината са постъпили 837 сигнала, а през второто – 705 сигнала, или намалението през втория отчетен период на годината е с 15.8%.

За сравнение, през първото шестмесечие на 2016 г. постъпилите сигнали са били 609 броя, а през второто – 473 броя (намаление с 22.3%).

От постъпилите през 2017 г. сигнали:

- на ТЛ през първото шестмесечие са постъпили 653 сигнала, а през второто – 518, което е намаление с 20.7%;

- на ИНТ страницата през първото шестмесечие са постъпили 184 сигнала, а през второто – 187, което е увеличение с 1.6%.

На базата на извършен анализ е установено, че повишеният брой сигнали през първото шестмесечие на 2017 г. вероятно се дължи на предприетите в началото на годината мерки от страна на ръководството на министерството и създадената организация за изграждането на една по-ефективна комуникация по местоживеее между гражданите и служителите на МВР. Съгласно заповед на министъра на вътрешните работи № 8121з-199/02.02.2017 г., номерът на телефонната линия за сигнали на МВР – 02/9822222 е бил популяризиран сред обществото в специално изготвени и разпространени информационни листа и е бил посочен за един от възможните начини за връзка на гражданите с дирекцията при констатирани прояви на корупция от страна на служители на МВР. Това от своя страна е провокирало сред гражданското общество усещането, че посоченият телефон е на разположение за предоставяне на всякакъв вид информация, вкл. и за съобщаване на спешни случаи като например извършващи се престъпления (получени са над 10 обаждания за телефонни измами); съобщаване на случаи, станали преди две-три и повече години; за проверени случаи, вкл. и такива след произнасяне на компетентната прокуратура, при които гражданите не са останали доволни от резултатите от извършените проверки и отправено искане за извършването на повторна такава от служители на дирекцията и пр.

Според съдържанието на изложението, сигналите, постъпили през 2017 г. на ТЛ и ИНТ страницата за сигнали на МВР се разпределят както следва:

Сигнали, съдържащи данни за корупционни прояви, неправомерни действия и нарушения, извършени от служители на МВР – общо 356 броя (137 на ТЛ и 219 на ИНТ), като от тях:

- 27 броя за корупционни прояви (13 на ТЛ и 14 на ИНТ);
- 60 броя за извършени престъпления или други противоправни деяния (18 на ТЛ и 42 на ИНТ);
- 269 броя за извършени нарушения (106 на ТЛ и 163 на ИНТ).

Сигнали, съдържащи обща информация – общо 1186 броя (1034 на ТЛ и

152 на ИНТ) – сигнали, извън компетентността на МВР; идентични сигнали без съдържание на нова информация и за присъединяване към предишни такива; сигнали без конкретни данни за извършване на проверка, съдържащи обща информация; хаотични и несвързани съобщения, вкл. такива, които са оставени на фона на телефонния секретар и които не се разбират; сигнали с данни за извършени престъпления от общ характер от трети лица и др.

От тях: 720 броя са с обща информация; 386 броя са хаотични и несвързани съобщения и 79 броя са с данни за престъпления от общ характер, извършвани от трети лица.

За сравнение, през 2016 г. получените сигнали, съдържащи данни за корупционни прояви, извършени престъпления, противоправни деяния и нарушения от служители на МВР, са били общо 290 броя, което е увеличение с 22.8% с настоящия отчетен период. От тях:

- 16 броя за корупционни прояви, или увеличение с 68.7% за настоящия отчетен период;
- 111 броя за извършени престъпления или други противоправни деяния, или намаление с 45.9%;
- 163 броя за извършени нарушения, или увеличение за отчетния период с 65.0%.

След първоначалната оценка, анализ и доклад, сигналите са разпределени към съответните адресати както следва:

- 29 броя са изпратени за проверка (сигнали по АПК, със становища и др.), от тях 2 броя на структури по чл.37 от ЗМВР, а 27 броя на структурни звена на ДВС;
- 865 броя изпратени по компетентност, от тях 724 броя на структури по чл. 37 от ЗМВР и 141 броя изпратени на структурни звена на ДВС;

- 235 броя изпратени за присъединяване към предишни материали или за сведение, от тях 207 броя на структури по чл.37 от ЗМВР и 28 броя на структурни звена на ДВС.

Или общо 1129 сигнала са били изпратени за проверка, по компетентност, за присъединяване или за сведение, от които 933 броя на структури по чл.37 от ЗМВР и 196 броя на структурни звена на ДВС.

За сравнение, през 2016 г. на структури по чл.37 от ЗМВР и структурни звена на ДВС, са били изпратени общо 654 сигнала за проверка, по компетентност, за присъединяване към предишни материали или за сведение, което за настоящия отчетен период е увеличение почти с два пъти на броя на изпратените сигнали.

- 107 броя изпратени по компетентност на органи и организации извън МВР, като през 2016 г. са били изпратени 34 сигнала, което е три пъти увеличение през настоящия отчетен период.

- 306 броя сигнали са приложени КД/архив и не да били разглеждани, тъй като в тях не се съдържат конкретни данни за извършени престъпления или други противоправни деяния и нарушения, както и достатъчно данни за извършване на проверка посредством изпращането им на компетентна структура в или извън МВР (за сравнение през 2016 г. сигналите КД са били общо 394 броя, или се отчита намаление с 22.3% за настоящия отчетен период). От сигналите КД/архив тях 282 броя са получени чрез ТЛ и 24 броя са получени чрез ИНТ страницата на МВР.

От общия брой постъпили сигнали, 352 броя или 22.8% са анонимни (285 от ТЛ и 67 от ИНТ). За сравнение, през 2016 г. анонимните сигнали са били 461 броя (или 42.6%), което е намаление с 23.6% с настоящия отчетен период.

По изложените данни в получените сигнали, срещу конкретни служители на МВР (на изпълнителски и ръководни длъжности) или с общи данни срещу служители по линии на работа в структурите на МВР, през периода на 2017 г. са постъпили общо 659 сигнала, като за сравнение през 2016 г. тези сигнали са били 595, което е увеличение с 10.8%.

От тях сигналите срещу конкретни служители на МВР са 402 броя (като през 2016 г. са били 444, или намаление с 9.5%) и 257 сигнала срещу структурни звена на МВР (били са 151 броя през 2016 г., което е увеличение с 70.2% за настоящия отчетен период).

По линии на работа сигналите са срещу: ръководни служители в структури на МВР (директори на ОДМВР, началници и зам.-началници на РУ, началници на отдели и сектори в ОДМВР или РУ, ръководители в административни структури на МВР и др.) или служители в структурите на МВР, назначени на изпълнителски и младши изпълнителски длъжности в различни направления на дейност, като преобладават сигналите срещу служители от КАТ и пътна полиция; териториална полиция; разследващи полицаи; криминална и икономическа полиция; гранични полицаи; жандармерия; пожарна; паспортна служба и др.

Трябва да се отбележи, че някои сигнали са били подавани неколккратно срещу едни и същи служители, като предоставяната информация е преповтаряла предишна такава от предходни сигнали.

Резултати от извършени през годината проверки по постъпилите сигнали, изпратени на компетентните структури:

През 2017 г., от компетентните структури по чл.37 от ЗМВР и структурните звена на ДВС са получени отговори от извършени проверки по общо 429 сигнала, и по които проверката е приключила в законоустановените срокове, като от тях 24 сигнала са основателни/частично основателни (12 са били за 2016 г.), а 405 сигнала са неоснователни или по тях не е била извършвана проверка на основание чл.111 от АПК (222 са били през 2016 г.).

За сравнение, през 2016 г. от структури по чл.37 от ЗМВР и структурни звена на ДВС са били получени отговори от извършени проверки по общо 251 сигнала, което за настоящия отчетен период е увеличение почти с два пъти на броя на проверените сигнали.

В ДВС-МВР работата със сигналите, получени на телефонните линии и интернет страницата за сигнали на МВР, се извършва в съответствие с действащата в министерството нормативна уредба. Служителите, определени за работа с телефонните линии и интернет страницата за сигнали на МВР, са преминали обучение, познават нормативната база за работа със сигналите и предложенията, постъпващи в МВР и стриктно изпълняват възложените им задачи. Създадена е добра организация, след първоначалната оценка, анализ и доклад, сигналите своевременно да се изпращат на съответните структурни звена на ДВС-МВР, на компетентните структури по чл.37 от ЗМВР или други органи и организации извън МВР, за отношение по компетентност, извършване на проверка или за присъединяване към предишни материали. В ДВС-МВР е наличен и се води „Регистър за отразяване на данните на податели на сигнали, получавани на телефонните линии и интернет страницата за сигнали на МВР“, съгласно чл.16, ал.2 на заповед № 8121з-34/18.01.2016 г. Ежемесечно, за постъпилите сигнали на телефонните линии и интернет страницата за сигнали на МВР се води статистика за техния характер, движение и резултатите от извършените по тях проверки, като във връзка с чл.34, ал.1 от Правилата, два пъти годишно се изготвя доклад до министъра на вътрешните работи . Създадена е добра координация с ДКИС-МВР за цялостното поддържане и техническо обслужване на телефонните линии и интернет страницата за сигнали на МВР.

ИЗВОДИ

Прави впечатление за запазване на някои тенденции, налагащи се и през изминалите години, а именно:

- на ТЛ и интернет страницата на МВР да се получават сигнали, в които няма данни за извършени или констатирани корупционни деяния или други правонарушения от служители на МВР, а сигналите да съдържат обща информация, като например съобщения за престъпления от общ характер, извършвани от трети лица; хаотични и несвързани съобщения, някои от които подадени от лица в неадекватно състояние; съобщения без конкретика на извършено противоправно деяние, а съдържащи предположения и обща информация или съобщения, съдържащи молба за извършване на различни справки, проверки по преписки и др.;

- в част от случаите, след първоначално подаден сигнал, повторно да се подава същата информация, без съдържание на нови факти;

- в част от сигналите да липсват конкретни данни, основа за извършване на задълбочена проверка (липсата на посочено място на извършване, дата, описание на събитието, имена на служители или други подробности, имащи отношение към случилото се);

- в някои от сигналите на интернет страницата текстът е изписан с латински букви, символи и др. знаци, което затруднява първоначалната обработка на тези сигнали;

- при някои от сигналите подателите да предоставят повторно информация, която вече са съобщили и на други компетентни структури, като например чрез обаждане на ЕЕН 112, жалби до съд и прокуратура или други компетентни органи, както и да съобщават за неудовлетвореност от извършените проверки по техни предишни сигнали и др.;

- в хода на извършените проверки по получените сигнали да се установява, че сигналът е неоснователен, за което подателят се уведомява по съответния ред, след което подателят, вероятно недоволен от резултатите от извършената проверка, повторно да излага същата информация и отново да търси съдействие от различни институции за извършване на допълнителни проверки;

- популяризирането на телефонния номер 02/9822222 сред обществото в изпълнение на залегналите мерки за по-ефективната комуникация на служителите на МВР с гражданите по местоживеење е довело до значително повишаване през 2017 г. на броя на постъпващите сигнали, като са получени всякакви сигнали, в т.ч. и спешни. Това е довело до затрудняване работата по първоначалната обработка, анализ, доклад и препращането им за проверка на компетентните структури в законоустановените срокове. С това е започнало изместване фокуса на телефонните линии и интернет страницата за сигнали на МВР и промяна на тяхната роля от средство за получаване на сигнали за корупция, извършени престъпления или други правонарушения от служители на министерството, в посоката на „спешен“

- за по-добро систематизиране, анализиране и отчитане на работата със сигналите, постъпващи чрез телефонните линии и интернет страницата за сигнали на МВР, е необходимо компетентните структури на МВР, след приключване в законоустановените срокове на съответните проверки, да предоставят информация за резултатите от тях, най-вече по сигнали срещу конкретни служители на министерството;

- след приключване на прогнозен минимален статистически период да се направи подробен анализ на постъпилите сигнали с податели, пожелали запазване на самоличността в тайна и констатираните проблеми при първоначалното им обработване, като със съдействието на ДПНД-МВР, се направят съответните промени в така съществуващите Правила за работа със сигналите, в частта, касаеща първоначалната обработка, оценка и изпращане на сигналите, в които подателите са пожелали запазване на самоличността в тайна.

ИЗТОЧНИЦИ

1. Кремена Раянова КР. Теоретични аспекти, особености и последици на нормите на международното право. В: Научни трудове, том 54, серия 7, Правни науки, Русенски университет, 2015, ISBN 1311-3321.

2. Айдаров, Й. Криминология. Сиела, 2010

3. Херцогова, З. Корупцията в полицията – медийна тема или ежедневна реалност // списание „Криминалистика“ 2004, № 2, превод от чешки Румяна Колева

4. Пантелеева, В., Финансови политики на модерната държава, сборник по Проект 2014-ЮФ-01 „Социалните права на българските граждани“ Интердисциплинарни изследвания, 2015 г., с. 239-250

5. Шопова, П. Някои проблеми на противодействие на корупцията. // Доклад, Конференция на ЮФ на Русенски университет, юни 2018 г.

6. Шопова, П. Наказателно-изпълнително право. Русе: РУ „А. Кънчев“, 2015

7. Шопова, П. Основи на приложната криминология. Русе: РУ „А. Кънчев“, 2015

8. Административнопроцесуален кодекс, в сила от 12.07.2006 г., обн. ДВ, бр.30 от 11.04.2006 г., изм. ДВ, бр. 65 от 07.08.2018 г.

9. Етичен кодекс за поведение на държавните служители на МВР, 2014 г., изм. 2016 г.

10. Закон за Министерството на вътрешните работи, от 2014 г., изм. обн. ДВ, бр.10 от 30.01.2018 г.

11. Закон за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ), обн. ДВ, бр.45/30.04.2002 г., изм. и доп. ДВ, бр.81 от 14.10.2016 г.

12. Закон за специалните разузнавателни средства, обн. ДВ, бр.95 от 21.10.1997 г., изм. и доп. ДВ, бр.7 от 19.01.2018 г.

13. Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество обн. ДВ, бр. 7 от 19.01.2018 г.

14. Заповед № 8121з-34/18.01.2016 г. за утвърждаване на „Правила за организацията на работа по получаване и първоначално обработване на сигнали, постъпили на телефонните линии и интернет страницата за сигнали на МВР“.
15. Методика за оценка и управление на корупционни рискове в структурите на МВР, утвърдени с МЗ № Из-1169/10.05.2011 г.
16. Методика за провеждане на дисциплинарни производства при констатирани прояви на корупция от държавни служители на МВР, утвърдена с МЗ № 8121з-747/24.06.2015 г.
17. Методика и определяне на срокове за извършване на анализи на оперативната обстановка по линия превенция и противодействие на корупцията в структурите на МВР
18. Наказателен кодекс, в сила от 01.05.1968 г, изм. ДВ, бр.13 от 07.02.2017 г.
19. Наказателно-процесуален кодекс, в сила от 29.04.2006 г., изм. и доп. ДВ, бр.44 от 29.05.2018 г.
20. Национална стратегия за противодействие на корупцията в Република България, приета с Решение на МС № 671/01.10.2001 г.
21. Правила за организация на работа по сигнали, получени на анонимните телефонни линии и интернет страницата на Министерството на вътрешните работи , утвърдени с МЗ № 8121з-873/21.11.2014 г.
22. Правила за организацията на работа в Министерството на вътрешните работи с предложенията и сигналите, утвърдени с МЗ № 8121з-1432/25.11.2015 г.
23. Антикорупционна политика на България, Институт за пазарна икономика, 2016 г. // https://ime.bg/var/images/Anticorruption_analysis_final.pdf - посетен на 02.02.2018 г.

Данни за автора: Павлин Илиев Коджахистов, Месторабота: МВР, дирекция „Вътрешна сигурност“, докторант във факултет „Юридически“ на РУ „Ангел Кънчев“, телефон за контакт: 0884909966, e-mail: p.kodjahristov@gmail.com